

Duyuru Tarihi : 06.03.2007
Duyuru No : DUYURU/2007-048
Yayımlandığı Yer : MALİ PUSULA DERGİSİ / MART 2007 / SAYI : 27

Mehmet MAÇ
Yeminli Mali Müşavir
mehmet.mac@bdodenet.com.tr

MALIN ALICI ADINA ALICININ MÜŞTERİSİNE GÖNDERİLMESİNDE SEVK İRSALİYESİ VE FATURA

1. GENEL AÇIKLAMA:

Bilindiği üzere ticari malların taşınmasında Vergi Usul Kanunu'nun (VUK) 230'uncu maddesi uyarınca sevk irsaliyesi düzenlenmesi gerekmekte ve mallar bu sevk irsaliyesiyle birlikte taşınarak, yol denetimlerinde sevk irsaliyesinin ibraz edilmesi gerekmektedir.

Uygulamada bazen mükerrer nakliyei önlemek amacıyla alıcılar, satın aldıkları malın kendi işyerlerine değil doğrudan bu malı sattıkları müşterinin adresine gönderilmesini isteyebilmektedirler.

Bu yazımızın konusu malın alıcı adına, alıcının gösterdiği başka bir kişinin adresine taşınması halinde sevk irsaliyesinin ve faturanın nasıl düzenleneceğidir.

2. MALIN, ALICININ TALİMATINA GÖRE BAŞKA BİR KİŞİNİN ADRESİNE SEVK EDİLMESİNDE BELGE DÜZENİ :

Konuyla ilgili olarak 173 nolu VUK Genel Tebliği'nde yapılmış olan açıklama şöyledir.

"d) Bazı mükelleflerin başka mükelleflere teslim edilmek üzere üçüncü şahıslara talimat vererek mal sevkettirmesi durumunda sevk irsaliyesi aşağıdaki örnekte açıklandığı şekilde düzenlenecektir.

Örnek : Toptancı (A) müşterisi olan perakendeci (C) ye teslim edilmek üzere imalatçı (B) ye talimat vererek kendi adına mal sevkiyatı yapılmasını istemektedir. Bu örnekte (C) ye karşı esas satıcı (A) dır. (B) ise (A) ya karşı satıcı durumundadır. Ancak, malı (A) yerine (C) ye teslim etmektedir.

Buna göre, 167 sıra sayılı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin 6/a maddesinde açıklandığı gibi, malın alıcı (C) ye teslim edilmek üzere (B) tarafından taşındığı veya taşıtırıldığı hallerde (B), bir nüshası kendinde kalacak ve diğer nüshası (C) ye gönderilecek şekilde sevk irsaliyesi düzenleyecek ayrıca kendinde kalan nüshasının bir (örneğini) fotokopisini de (A) ya gönderecektir. Sevk irsaliyesinin müşteriler bölümüne ise "(A) adına (C) ye teslim edilmek üzere" ibaresini yazacaktır.

Daha sonra, (B) tarafından (A) ya ve (A) tarafından da (C) ye düzenlenecek satış faturalarına, (B) tarafından düzenlenmiş sevk irsaliyesinin tarih ve numarası yazılmak suretiyle, mal alım satımına ilişkin belgeler düzenlenmiş olacaktır. “

Görüldüğü gibi mal müşteriye değil onun gösterdiği başka birine sevk edildiğinde;

- Sevk irsaliyesi müşteri adına normal şekilde düzenlenecek, irsaliye üzerine malın alıcı adına teslim edileceği kişi veya firmanın adı ve adresi yazılarak teslimatın alıcı adına bu kişi veya firmaya yapılacağı belirtilecektir.
- Bu sevkiyatta sevk irsaliyesi mal ile birlikte alıcının gösterdiği kişiye gideceğinden malı sevk eden, kendisinde kalan irsaliye nüshasının bir örneğini ayrıca alıcıya gönderecektir.
- Alıcı adına düzenlenecek faturada bu irsaliyenin numarası belirtilecektir.
- Alıcının kendi müşterisine düzenleyeceği bu mala ait faturada da yine aynı irsaliyenin numarası yer alacaktır.
- Uygulamada sevk irsaliyesi, aynı zamanda tesellüm belgesi olarak kullanılmaktadır. Müşterinin gösterdiği kişiye yapılan bu gibi sevkiyatlarda malı teslim alanın sevk irsaliyesine koyacağı “*alındı*” notunu içeren irsaliye örneğinin sevkiyatı yapana ulaştırılmasında tesellümün belgelenmesi açısından yarar vardır.
- Yukarıdaki örnekte taşıma işlemi (B)’den (C)’ye yapılmakta ve irsaliyeyi (B) düzenlemektedir. Tebliğ’deki izahat da buna göre yapılmıştır. VUK’nun 230’uncu maddesine göre, (B) ile (C) arasındaki taşımayı alıcı (A) yaptırıyorsa sevk irsaliyesinin (A) tarafından düzenlenmesi mümkündür. Bu halde de irsaliyenin düzenleniş şekli yukarıdaki gibi olmalıdır. Burada (C) satıcı (B)’ye karşı alıcı konumunda olmadığı için, irsaliyenin (C) tarafından düzenlenmesi yasaya uygun olmaz. Çünkü yasaya göre irsaliyeyi düzenleyecek olanının, nakliyeyi yapan veya yaptıran alıcı veya satıcı olması gerekir.

3. İRSALİYELİ FATURA KULLANILMASI HALİNDE NE YAPILACAĞI :

173 nolu VUK Genel Tebliği’nin çıkarıldığı 1986 yılında irsaliyeli fatura uygulaması henüz başlamamıştı.

12.07.1991 tarihli Milliyet Gazetesinde yayınlanan yazımız ile, belge mükerrerliliğini önlemek amacıyla irsaliyeli fatura adı altında, hem sevk irsaliyesi hem de fatura rolünü oynayabilecek bir belge ihdas edilmesi konusunda öneride bulunmuştuk.

Maliye Bakanlığı, 12.09.1991 tarihli resmi gazetede yayınlanan 211 nolu VUK Genel Tebliği ile irsaliyeli faturayı ihdas etmiştir.

İrsaliyeli fatura kullanılan hallerde, malın müşterinin işyerine değil onun gösterdiği başka bir kişi veya firmaya gönderilmesi durumunda ne yapılması gerektiği hakkında bir açıklamaya rastlanmamış olup bu konuda sorular almaktayız.

Bizim anlayışımıza göre mal, irsaliyeli fatura eşliğinde müşterinin gösterdiği başka bir firma veya kişiye gönderildiğinde, irsaliyeli fatura yine müşteri adına düzenlenmeli ve sevkiyatın müşteri talimatıyla kime ve hangi adrese yapılacağı bu belge üzerine kaydedilmelidir.

Böyle bir sevkiyatta, aynı zamanda fatura rolü oynayan irsaliyeli faturanın orijinali müşterinin eline değil onun müşterisinin eline geçmiş olacaktır. Bu durumda malı teslim alanın bu belgenin orijinalini müşteriye göndermesi gerekir.

İrsaliyeli fatura ile doğrudan müşterinin müşterisine mal sevki bu şekilde mümkün olmakla beraber söz konusu uygulama, malı teslim alanın bu malı kendisine satanın hangi bedel üzerinden satın aldığını öğrenmesine yol açacağı için ticari açıdan sakıncalı olabilir.

Bilindiği üzere irsaliyeli fatura kullanılması isteğe bağlıdır. Mükellefler bir kısım satışlarını irsaliyeli fatura ile, bazı satışlarını ise önce sevk irsaliyesi ile sevkiyat yapmak daha sonra (7 gün içinde) fatura düzenlemek suretiyle belgeleyebilirler. (232 nolu VUK Genel Tebliği)

Yukarıdaki sakıncaya dikkat edilmesi ve böyle hallerde sevkiyatın irsaliyeli fatura ile değil, üzerinde fiyatın gösterilmediği sevk irsaliyesiyle yapılması, ayrıca fatura düzenlenerek alıcıya gönderilmesi suretiyle söz konusu sakıncanın önlenebileceği hususunun göz önünde tutulması gerekir.